

INGLIZ TILINI O'RGANISH MOTIVATSIYASINI OSHIRISHDAGI INTERFAOL TA'LIM USULLARINING AHAMIYATI

Rasulova Dilafruzxon Sharobiddin qizi

Qo'qon davlat pedagogika instituti, magistri.

e-mail: dilafruzxon1011@gmail.com

Annotatsiya: Maqolada xorijiy tillarni o'qitishda o'qitishning interfaol shakllaridan talabalarning uni o'rganishga bo'lgan qiziqishini oshirish vositasi sifatida foydalanish ko'rsatilgan. Ta'riflangan interfaol texnologiyalar chet tilini o'rgatishda tilga yo'naltirilmagan fakultet talabalari uchun qo'llaniladi.

Kalit so'zlar: interaktiv metodologiya, motivatsiya, ingliz tili, muloqot.

ВАЖНОСТЬ ИНТЕРАКТИВНЫХ МЕТОДОВ ОБУЧЕНИЯ В ПОВЫШЕНИИ МОТИВАЦИИ К ИЗУЧЕНИЮ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА

Расулова Дилафрузхон Шаробиддин кизи

Кокандского государственного педагогического института, магистр

e-mail: dilafruzxon1011@gmail.com

Аннотация: В статье показано использование интерактивных форм обучения в обучении иностранному языку как средство повышения интереса учащихся к его изучению. Описанные интерактивные технологии используются в обучении иностранному языку студентов неязыковых факультетов.

Ключевые слова: интерактивная методика, мотивация, английский язык, общение.

THE IMPORTANCE OF INTERACTIVE EDUCATIONAL METHODS IN INCREASING THE MOTIVATION TO LEARN ENGLISH

Rasulova Dilafruzkhon Sharobiddin kizi

Kokand state pedagogical institute, master's student

e-mail: dilafruzxon1011@gmail.com

Annotation: The article shows the use of interactive forms of teaching in foreign language teaching as a means of increasing students' interest in learning it. The described interactive technologies are used in foreign language teaching for non-language faculty students.

Key words: interactive methodology, motivation, English language, communication.

Yoshlarni tez o'zgarib borayotgan axborot jamiyati, yangi bilimlarning paydo bo'lish jarayoni muttasil jadallashib borayotgan, yangi kasblarga muntazam ehtiyoj sezayotgan, uzluksiz kasbiy bilimlarga ega bo'lish dunyosida hayotga tayyorlash hozirgi zamonning asosiy ustuvor yo'nalishlaridan biridir. So'nggi global, geosiyosiy va iqtisodiy o'zgarishlar ingliz tilini o'qitishga yangi talablarni qo'yimoqda. Chet tilida ravon so'zlasha oladigan mutaxassislariga bo'lgan ehtiyojning ortib borishi chet tilini o'qitish yo'nalishini biroz qayta ko'rib chiqishga olib kelmoqda.

Har qanday tilni xususan ingliz tilini o'rganishda o'quv motivatsiyasini shakllantirish shaxsni rivojlantirish va shakllantirish masalalarini hal qilishdir. Talabalarning aqliy faoliyatini rag'batlantiradigan interfaol o'qitish usullaridan foydalanib, talabalarning chet tilini o'rganishga bo'lgan motivatsiyasini sezilarli darajada oshirishingiz mumkin. O'quv motivatsiyasi muammosi pedagogikada asosiy muammolardan hisoblanadi va o'quv jarayonining barcha ishtirokchilari: talabalar va o'qituvchilar uchun dolzarbdir. Motivatsion soha kognitiv, intellektual sohadan ko'ra ko'proq dinamikdir. Motivatsiyadagi o'zgarishlar tezda sodir bo'ladi va bu kuchli faollik va intilish bilan ajralib turadigan ko'plab muammolarga to'la bo'ladi. Agar u nazorat qilinmasa, u darhol pasayadi, motiv o'z samaradorligini yo'qotadi.

"Motivatsiya - bu shaxsni faoliyatga undaydigan, faoliyatning chegaralari va shakllarini belgilovchi va ushbu faoliyatga ma'lum maqsadlarga erishishga yo'naltirilgan yo'nalishni beradigan ichki va tashqi harakatlantiruvchi kuchlar yig'indisidir".¹ "Motivatsiya" odatda odamlar yoki hayvonlarning ma'lum bir vaqtda ma'lum bir xatti-harakatni boshlashi, davom ettirishi yoki tugatishini tushuntiradigan narsa sifatida aniqlanadi.² Motivatsiyaning inson xulq-atvoriga ta'siri ko'plab omillarga bog'liq bo'lib, asosan shaxsiydir va inson faoliyatining teskari aloqalari ta'sirida o'zgarish qobiliyatiga ega.³

Agar ta'lim jarayoni talabaning shaxsiy qiziqishiga, uning ehtiyojlari va shaxsiy tajribasiga, fikrlash va o'zini o'zi baholashga asoslangan bo'lsa, yuqori motivatsiya paydo bo'ladi. Interfaol o'qitish usullarini professional tarzda tatbiq etish eng kam vaqt va mablag' sarflagan holda eng yaxshi natijalarga erishish imkonini beradi. Ish amaliyotida metodlarni qo'llash natijasida o'quvchilar diqqat bilan tinglashlari, kuzatishlari, amaliy mashqlarni bajarishlari mumkin. Qachonki, talaba tushunishga majburlab emas, balki o'z yo'lida harakat qilsa, u o'zi tomonidan qabul qilinadi, mustahkamlanadi va keyingi hayotida qo'llaniladi. Qiziqishni uyg'otish, o'rganishga

¹ Виханский О. С., Наумов А. И. Менеджмент: Учебник. – 3-е изд. – М.: Гардарики, 1999. – С. 528.

² "Motivation: State, Trait, or Both", *Motivation, Effort, and the Neural Network Model*, 2020 — 93–101 bet. DOI:10.1007/978-3-030-58724-6_8. ISBN 978-3-030-58724-6.

³ Rasulov, Erkin Madraimovich. "ELEKTRON PORTFOLIO TALABANING KASBIY VA IJODIY FAOLIYATLARINI RIVOJLANTIRISH VOSITASI SIFATIDA." *Ta'lim faoliyatida innovatsion rivojlanish* 2.13 (2023): 41-46.

o'rgatish uchun shunday shart-sharoitlarni yaratish zarur. Interfaol usullar darslarni qiziqarli va samarali o'tkazishga yordam beradi. Ulardan foydalangan holda o'quvchilar fikrlashni, bilimdan foydalanishni, jamoada ishlashni o'rganadilar, fanga qiziqishni shakllantiradilar. O'qitishning interfaol usullaridan foydalanishga asoslangan ta'lim jarayoni barcha ishtirokchilarni istisnosiz o'quv jarayoniga kiritishni hisobga olgan holda tashkil etiladi.¹

Bugungi kunda asosiy metodik yangiliklar o'qitishning interfaol usullaridan foydalanish bilan bog'liq. "Interaktiv" atamasi inglizcha "interact" so'zidan kelib chiqqan bo'lib, "Inter" – "o'zaro", "act" – "harakat qilmoq" ma'nosini anglatadi.

Interaktivlik - o'zaro muloqot qilish yoki suhbat rejimida bo'lish, kimdir (odam) yoki biror narsa (masalan, kompyuter) bilan muloqot qilish qobiliyatini anglatadi. Demak, interfaol ta'limda eng avvalo o'quvchi o'rtasidagi o'zaro aloqa amalga oshiriladi.

Ingliz tilini o'qitishning interfaol usullari an'anaviy darslarga qaraganda ancha samarali. Interfaol dars jarayonida o'qituvchi va o'quvchilar teng sharoitda, bir saviyada bo'ladi. Interfaol darslarda o'qituvchi materialni o'rgatmaydi, balki muhokamaning faol ishtirokchisiga aylanadi, uni to'g'ri yo'nalishga yo'naltiradi. Har qanday interaktiv darslar inson uchun foydalidir, chunki ular o'z fikrini bildirishga va o'z nuqtai nazarini himoya qilishga o'rgatadi.²

Ingliz tilini o'qitishning interfaol usullari talabalarga nafaqat ma'lumot almashishga, balki ingliz tilida amaliy muloqot ko'nikmalariga ega bo'lishga, o'z fikrlarini shakllantirishga, tezkor munosabatda bo'lishga va suhbatdoshning gaplariga javob berishga o'rgatadi. Bunday darslarda o'qituvchi endi shunchaki rahbar emas, balki kerakli so'zni tezda taklif qilish, xatoni tuzatish qobiliyatiga ega yordamchidir. Ingliz tilini o'qitishning interfaol usullari chet tilini o'rganish jarayonini sezilarli darajada tezlashtiradi.

- o'quvchilarning nutq faoliyatining har xil turlari bo'yicha nutq kompetentsiyasini rivojlantirish uchun sharoit yaratish, bu o'zaro tushunishga, o'zaro ta'sirga, umumiy masalalarni birgalikda hal qilishga olib keladi.

Vazifa - har bir darsni qiziqarli o'tkazish va uning bilimga qiziqishini rivojlantirish, o'quvchilarni o'quv jarayonida faol ishtirok etishga undash.

¹ Хархенова А. Ф. "Интерактивные формы обучения как условие повышения мотивации к изучению английского языка" ВЕСТНИК БУРЯТСКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО УНИВЕРСИТЕТА 4/2015

² Rasulova, Dilafruzxon. "LINGVOKULTUROLOGIYA TIL VA MADANIYAT FANI SIFATIDA RIVOJLANISHI." *Scienceweb academic papers collection* (2023).

Keyingi yillarda chet tili o'qituvchilari o'quv qo'llanmalarini tanlashda, mazmun-mohiyatini va dastur talablarini amalga oshirish yo'llarini ijodiy tushunishda ancha mustaqillikka erishdilar.

Ingliz tilini o'qitishning zamonaviy jarayonida turli xil usullar mavjudligini e'tirof etgan holda, shuni ta'kidlash kerakki, asosiy o'rinni o'qitishga talabaga yo'naltirilgan yondashuvga asoslangan usul va texnologiyalar egallaydi, ular:

- o'quvchi o'zini qulay qiladigan muhitni yaratish; talabaning qiziqishlarini rag'batlantirish, uning chet tilini amaliyotda qo'llash istagini, shuningdek, o'rganishga bo'lgan ehtiyojini rivojlantirish, shu bilan fanni o'zlashtirishda muvaffaqiyatga erishish imkonini beradi;

- o'quvchining shaxsiyatiga, uning his-tuyg'ulariga ta'sir qilish, uning haqiqiy ehtiyojlari bilan bog'lash, nutqini, kognitiv, ijodiy qobiliyatlari va imkoniyatlarini rag'batlantirish;

- talabani faollashtirish, uni ta'lim jarayonining bosh qahramoniga aylantirish, ushbu jarayonning boshqa ishtirokchilari bilan faol munosabatda bo'lish;

- o'qituvchi markaziy shaxs bo'lmagan vaziyatlarni yaratish; talaba ingliz tilini o'rganish o'qituvchi tomonidan qo'yilgan usullar va o'quv qurollari bilan emas, balki uning shaxsiyati va ehtiyojlari bilan ko'proq bog'liqligini tushunishi kerak;

- o'zining jismoniy, intellektual va hissiy imkoniyatlari darajasida mustaqil ishlashga o'rgatish - buning natijasida ta'lim jarayonining farqlanishi va individuallashtirilishini ta'minlash;

- guruhdagi ishning turli shakllarini hisobga olish: individual, guruh, jamoaviy, o'quvchilarning faolligini, ularning mustaqilligi va ijodkorligini to'liq rag'batlantirish.¹

Yuqoridagi barcha jihatlar o'quv materialini o'zlashtirish jarayonida tashqi muloqot orqali shaxslararo o'zaro munosabatlarni o'rnatish bilan bog'liq yangi imkoniyatlar ochadigan o'qitishning interfaol shakllari va usullaridan foydalanishda amalga oshirilishi mumkin. Guruhdagi talabalar o'rtasida shaxslararo munosabatlar muqarrar ravishda paydo bo'ladi va ularning ta'lim faoliyatining muvaffaqiyati ko'p jihatdan ular qanday bo'lishiga bog'liq.

Bugungi kunda ular ko'proq va tez-tez chet tilining kommunikativ kompetentsiyasini shakllantirish haqida gapirmoqdalar.² Bunday kompetentsiyani shakllantirish dastlab hayotiylikni, tabiiylikni, vaziyatlarni hissiy modellashtirishni nazarda tutadi. Yangi vazifalar chet tilini bilish darajasiga qo'yiladigan talablarni

¹ Панина Т. С., Вавилова Л. Н. Современные способы активации обучения. – М.: Академия, 2008. – С.176.

² Зимняя И. А. Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентностного подхода в образовании. – М.: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2004. – С. 40.

o'zgartirishni, materialning mazmunini tanlash va tashkil etishda yangi yondashuvlarni belgilashni, nazoratning tegishli shakl va turlaridan foydalanishni nazarda tutadi.

Ushbu muammolarni hal qilishda zamonaviy insonning multimedia o'quv qurollari bilan axborot-kommunikatsiya texnologiyalariga ega bo'lishi asosiy rol o'ynaydi. Shu sababli, axborot texnologiyalaridan qanday foydalanishni bilgan kishi zamonaviy dunyoda muvaffaqiyatli muloqot qila oladi.

Kompyuter motivatsiyani oshirish, kuchli til ko'nikmalarini shakllantirish va ingliz tilini bilishni yaxshilash vositasi sifatida qaraladi. Kompyuter o'quvchiga idrokning uchta kanalidan foydalanishga imkon beradi: eshitish, vizual va kinestetik, bu aslida o'rganilayotgan materialni o'zlashtirish hajmi va kuchini oshirishga imkon beradi, o'quvchilarning o'quv jarayonidagi mavqeini sezilarli darajada oshiradi. Talabalarning bilim faolligi va fanga bo'lgan qiziqishini saqlab qoladi, shuningdek, mustaqil faoliyat maydonini kengaytiradi, har bir talaba uchun shaxsiy qiziqarli vaziyatlarni yaratishga imkon beradi. Internetdan virtual makonga cho'mish vositasi sifatida foydalanish imkonini beradi.

Ingliz tilidagi multimediali o'qitish dasturlarida o'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini tanishtirish, o'rgatish va nazorat qilish uchun turli metodik usullardan foydalaniladi. Multimedia dasturlarini qo'llash klassik o'qitish usullarini istisno qilmaydi, balki ular bilan o'rganishning barcha bosqichlarida uyg'unlashadi.

Kompyuterdan foydalanish nafaqat o'rganish samaradorligini ko'p marta oshirish, balki talabalarni ingliz tilini mustaqil ravishda o'rganishga undash imkonini beradi. Bunday darslar interfaol multimedia komponentini o'z ichiga oladi, bu esa o'quvchilarni o'quv jarayoniga ko'proq jalb qilish imkonini beradi, o'rganilayotgan fanga qiziqishini oshirishga, materialni yaxshiroq o'zlashtirishga yordam beradi.

Interfaol yondashuvning ba'zi printsiplari:

I. "Ishbilarmonlik o'yini". Guruhlar tuziladi va har bir guruh bitta vazifani oladi, bu ular ustida ishlayotgan kattaroq mavzuning kichik vazifasidir. Ayrim guruhlarining birgalikdagi ishi natijasida butun materialni o'zlashtirishga erishiladi. Shunday qilib, guruh boshidanoq, go'yo ikki tomonlama vazifani bajaradi: akademik - kognitiv, ijodiy maqsadga erishish, ijtimoiy yoki ijtimoiy-psixologik - muayyan muloqot madaniyati vazifalarini bajarish jarayonida amalga oshirish va o'qituvchining roli nazoratdir. Ushbu parametr grammatikani o'rganishda, yangi material bilan ishlashda qo'llaniladi.

II. Talabalarning guruhlardagi tadqiqot ishlari talabalarni interfaol faoliyatga jalb qilishning navbatdagi usuldir. Asosiy e'tibor o'z-o'zini ish bilan ta'minlashga qaratilgan. Talabalar yakka yoki guruhlarda ishlaydi. Ular umumiy mavzuning kichik qismini tanlaydilar. Umumiy hisobot birgalikda tuzilishi va u taqdim etilishi kerak.

III. Talabaning o'qituvchi sifatidagi faoliyati. Talabalar ma'lum yangi grammatik mavzularni tayyorlaydilar va sinfda o'qituvchi vazifasini bajaradilar.

IV. Filmlarni asl nusxada tomosha qilish, ingliz tilidagi matnni asl nusxada tahlil qilish ham chet tilini o'rganishning interfaol usullari hisoblanadi.

Yuqoridagi keltirilgan usullar, til o'rganish motivatsiyasini oshirishda eng samarali hisoblanadi.

Shunday qilib, interfaol ta'limning maqsadi o'qituvchi tomonidan talabaning mustaqil ravishda bilimlarni kashf etishi va egallashi uchun sharoitlarni shakllantirishdir.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, interfaol ta'lim usullari talabalarning ingliz tilini o'rganishga bo'lgan motivatsiyasini oshirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. O'yinlar, munozaralar va guruhlarda ishlash kabi qiziqarli tadbirlarni o'z ichiga olgan holda, o'qituvchilar talabalar o'rtasida faol ishtirok etish va hamkorlikni rivojlantiruvchi dinamik va rag'batlantiruvchi o'quv muhitini yaratishi mumkin. Bu, o'z navbatida, ularning o'ziga bo'lgan ishonchini oshirishga, til ko'nikmalarini yaxshilashga va o'quv jarayonidan umumiy zavqlanishlarini oshirishga yordam beradi. Shunday ekan, o'qituvchilar tilni samarali o'rganish va o'quvchilar muvaffaqiyatini ta'minlash vositasi sifatida interfaol o'qitish usullarini qo'llashlari zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Виханский О. С., Наумов А. И. Менеджмент: Учебник. – 3-е изд. – М.: Гардарики, 1999. – С. 528.

2. "Motivation: State, Trait, or Both", *Motivation, Effort, and the Neural Network Model*, 2020 — 93–101 bet. [DOI:10.1007/978-3-030-58724-6](https://doi.org/10.1007/978-3-030-58724-6) 8. [ISBN 978-3-030-58724-6](https://www.isbn-international.org/product/978-3-030-58724-6).

3. Rasulov, Erkin Madraimovich. "ELEKTRON PORTFOLIO TALABANING KASBIY VA IJODIY FAOLIYATLARINI RIVOJLANTIRISH VOSITASI SIFATIDA." Ta'lim faoliyatida innovatsion rivojlanish 2.13 (2023): 41-46.

4. Хархенова А. Ф. "Интерактивные формы обучения как условие повышения мотивации к изучению английского языка" ВЕСТНИК БУРЯТСКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО УНИВЕРСИТЕТА 4/2015

5. Rasulova, Dilafruzxon. "LINGVOKULTUROLOGIYA TIL VA MADANIYAT FANI SIFATIDA RIVOJLANISHI." Scienceweb academic papers collection (2023).

6. Панина Т. С., Вавилова Л. Н. Современные способы активации обучения. – М.: Академия, 2008. – С.176.

7. Зимняя И. А. Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентностного подхода в образовании. – М.: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2004. – С. 40.